

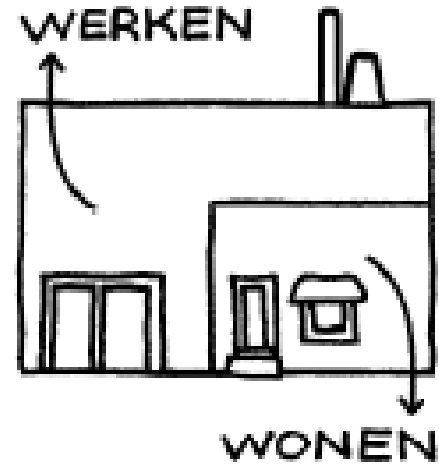

Verweefcoaching

3

Segmentatie IV

29/04/2019

Brecht Vandekerckhove, Suzanne Van Brussel (Atelier Romain), Liesbeth Huybrechts, Jenny Stieglitz, Barbara Roosen, Oswald Devisch (Hasselt University), Inge Penninx, Jan Zaman, Sophie De Mulder (Department Omgeving, Flemish government), Bram Tack (Leiedal), Tinne Schorrewegen en Johan Vanopstal (IOK), David Vandecasteele en Jan Waumans (VWI), (IOK), Federico Giaretta en Roel Dudal (AWB)

Context Segmentatie IV

- **werk – leven:**
 - globale professionele netwerken en werkeethiek
 - werk meer los van wonen in stad
 - Sustainable Development Goals?
 - ecologie: transportuitdagingen
 - armoede: wonen bij werk verhoogt participatie etc.
- **actie:**
 - acties die beleid, bedrijven etc. ondersteunen om wonen en werken dicht bij elkaar brengen

8 Omleidingsbord
9 Geluidsberm
10 Naverbrander
11 Loskades

Context Segmentatie IV

mixed-use: functies wonen, werken vermengen

- intenser landgebruik
- diverser gebruik
- integreren door overwinnen beleidsbelemmeringen

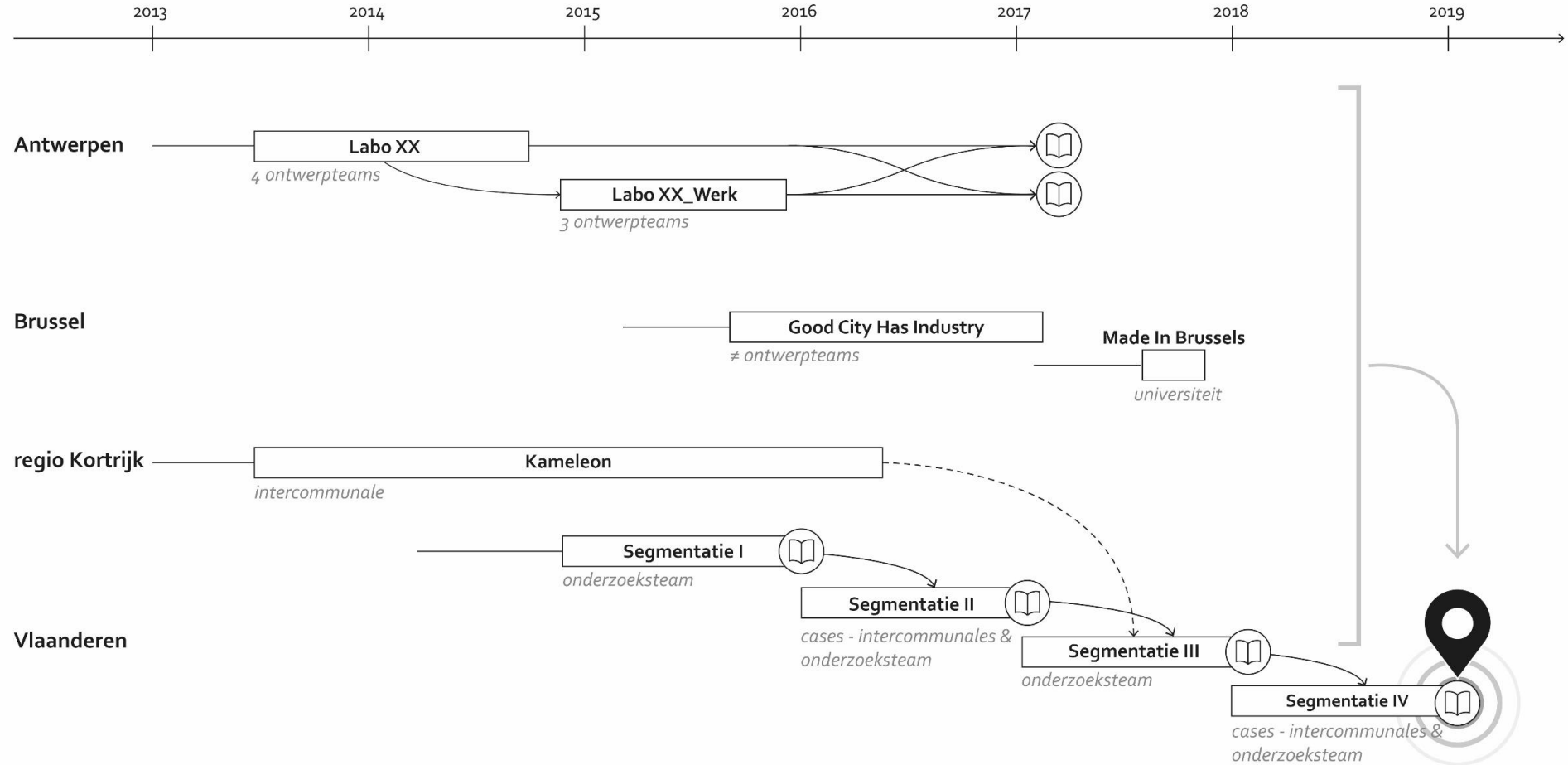
supermix: werk diversifiëren

- werk startpunt
- lokaal ingebed
- diversifiëren werk/ tewerkstelling in stad
- mix wonen, werken, natuur in hybride typologieën

- ⁴ Parking
- ⁵ Groene buffer die parking van het zicht onttrekt
- ⁶ Petanquebaan
- ⁷ Villa van eigenaars Roularta

Context: wat Segmentatie IV voorafging...

Context: wat Segmentatie IV voorafging...

belangrijkste lessen en uitgangspunten

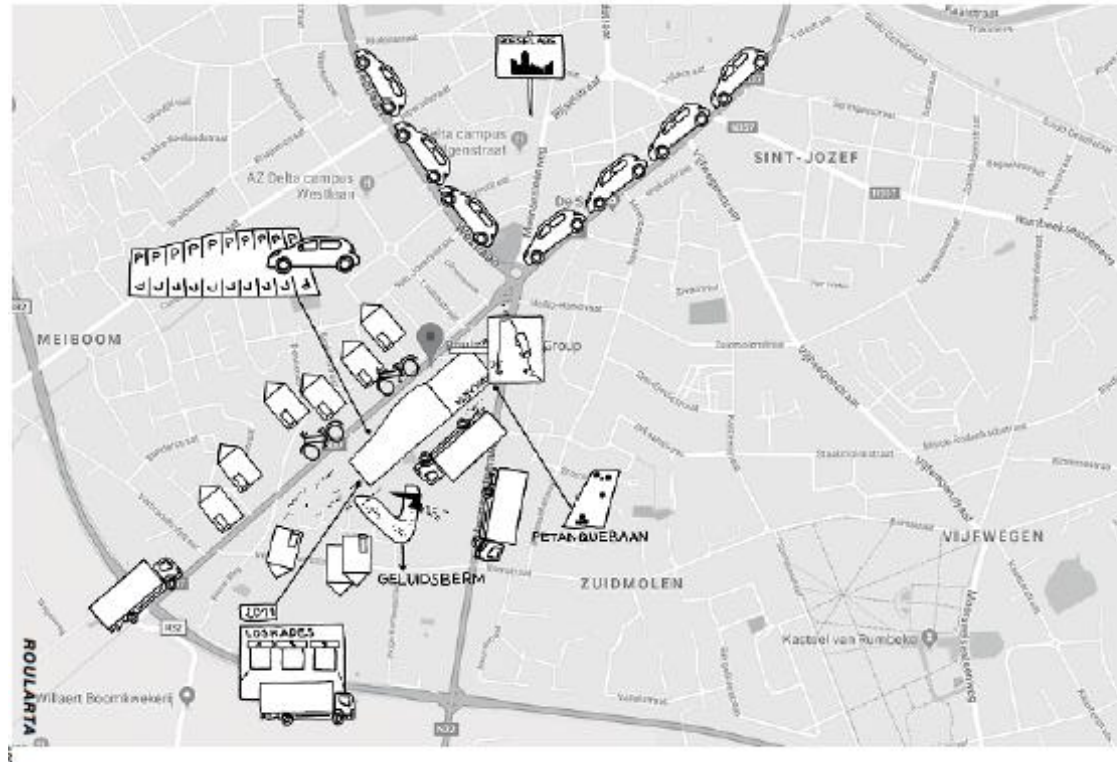
- verweven activiteiten zijn geen unicum
- evenmin een nieuw fenomeen
- veelal niet bij verweving stilgestaan ...
- in vorige studies vaak de ruimtelijke aspecten onderzocht van verweving, mogelijkheden (ontwerp principes)
- wat valt te leren uit ervaring van verweven bedrijven: bedrijfsspecifieke redenen voor verweving? en voor behoud van verweving?

➔ start van Segmentatie IV

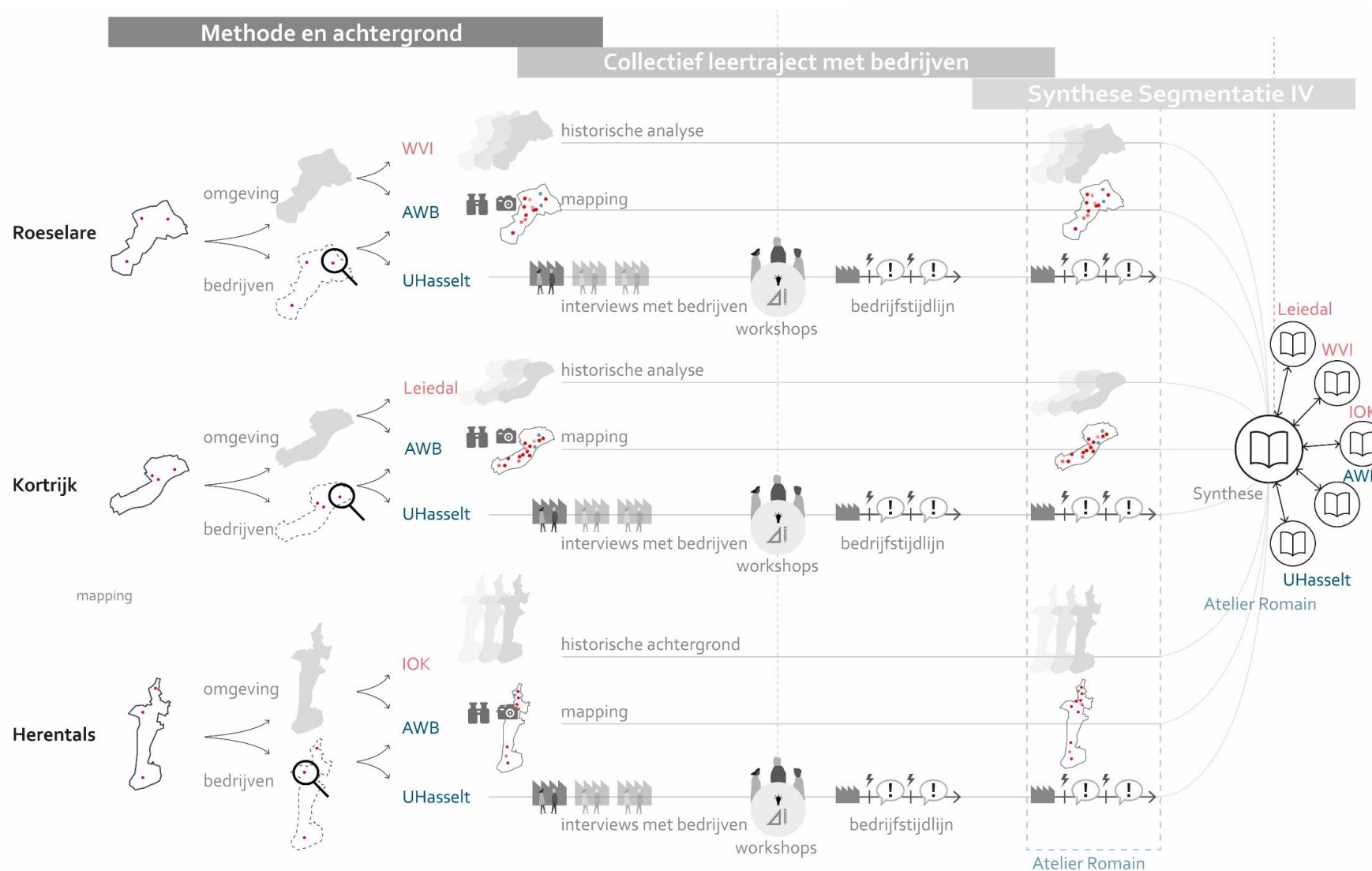
Onderzoeksopzet: zoeken naar een verwevingsstrategie

gesofisticeerde, gesitueerde **supermix/verwevingsstrategie**, heeft aandacht voor:

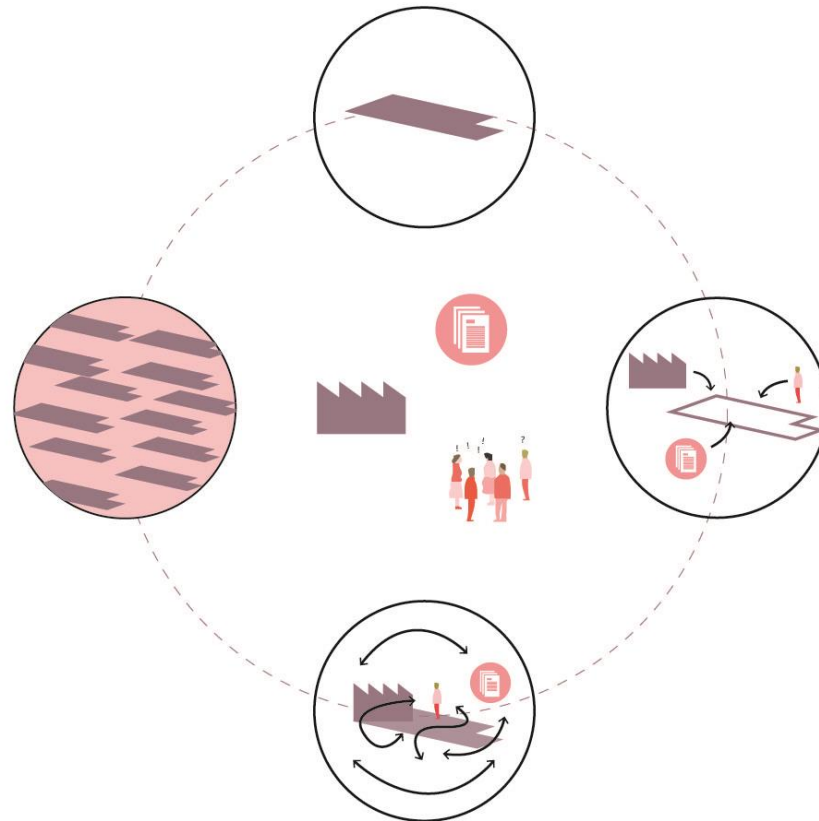
- **actoren:** mensen die in stad wonen en werken, instituten (bedrijven, beleid), niet-menselijke actoren (gebouw, publieke ruimte, natuur, technologie)
- **ruimte:** micro (!), meso en macro
- **tijd:** kantelmomenten in de wisselwerking tussen bedrijf en omgeving

Methode & traject: casegebieden en cases

Vooronderzoek Deelgebieden en casebedrijven

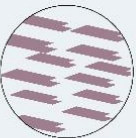

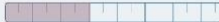

Drie deelgebieden

- Historisch & nu
- Verschillend karakter

	Roeselare	Kortrijk	Herentals
Type studiegebied 	Stedelijk Goed uitgeruste regionale stad (2de niveau) met een volwaardige centrumfunctie	Stedelijk met uitloper naar landelijkere kern. Uitloper van de regionaal-stedelijke stad Kortrijk	Combinatie van kleinstedelijk en landelijk Uitloper van de kleine stad Herentals naar Morkhoven-Noorderwijk, een plattelandsdorp in de zuidelijke rand van de stad
Ruimtelijke situering en ontsluiting 	Deelgebied gelegen in Centraal West-Vlaanderen Wegen: E403 (A17), N32, N36 Kanaal: Roeselare-Leie Spoor: Kortrijk-Brugge	Deelgebied gelegen in het zuidoosten van West-Vlaanderen, op het grensgebied met Frankrijk (Lille-Roubaix-Tourcoing) en Wallonie. Wegen: E17 en A17 Kanaal: Leie Spoor: Kortrijk-Brugge, Gent, Lille	Deelgebied gelegen net buiten de Vlaamse Ruit: poort op de Kempen naar Turnhout en naar de Kempische as waarvan het deel uitmaakt (GRS Herentals) Wegen: E313 en E34 Kanaal: Albertkanaal en Kanaal Bocholt-Herentals Spoor: Antwerpen, Brussel, Hasselt
Kengetallen			
Inwoners (2017)	61.849	75.991 (Kortrijk) 5.448 (Bissegem, 2018)	27.863 (Herentals) 1.980 (Morkhoven, 2018)
Actieve bevolking (2017)	37.630	45.187	17.596
Jobratio (2016) Vlaams Gewest 69,50 %	106,90 %	110,90 %	105,20 %
Werkloosheidsgraad (2016) Vlaams Gewest 7,40 %	6,40 %	7,50 %	7,60 %
Ondernemersgraad (2016) Vlaams Gewest 10,80 %	11,30 %	12,40 %	9,00 %
Actieve ondernemingen (2017)	5.917	7.454	2.331
oprichtingen (2016)	571	687	231
stopzettingen (2016)	271	450	133
Industrialiseringsgraad (2016) Vlaams Gewest 41,80 %	65,10 %	66,20 %	65,50 %
			(www.provincies.incijfers.be)
Economisch profiel Economische sectoren en hun voorkomen 	Secundaire sector (agro-voedingssector en maaksector) en tertiaire sector in het centrum van de stad. Ligging: <ul style="list-style-type: none"> - In het centrum van Roeselare - Langs het kanaal en in en rond de stad - Enkele grootschalige bedrijven of concentraties bij kleine 	Quartaire sector (gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en onderwijs), tertiaire sector (administratieve en ondersteunende diensten) en secundaire sector (metaal- en bouwnijverheid) Ligging: <ul style="list-style-type: none"> - Langs de verstedelijkte Leie-as (zwaartepunt) - Grote bedrijventerreinen langs snelweg (autogericht) - Grote spreiding van kleinere bedrijventerreinen 	Secundaire sector (voeding- en metaalverwerkende nijverheid) en quartaire sector in het centrum van de stad (buitendiensten van de Vlaamse Overheid, zoals VLM en VMM) Ligging: <ul style="list-style-type: none"> - Verzorgende functies in het centrum van Herentals - Bedrijventerreinen langs E313, Albertkanaal en Kanaal Bocholt-Herentals

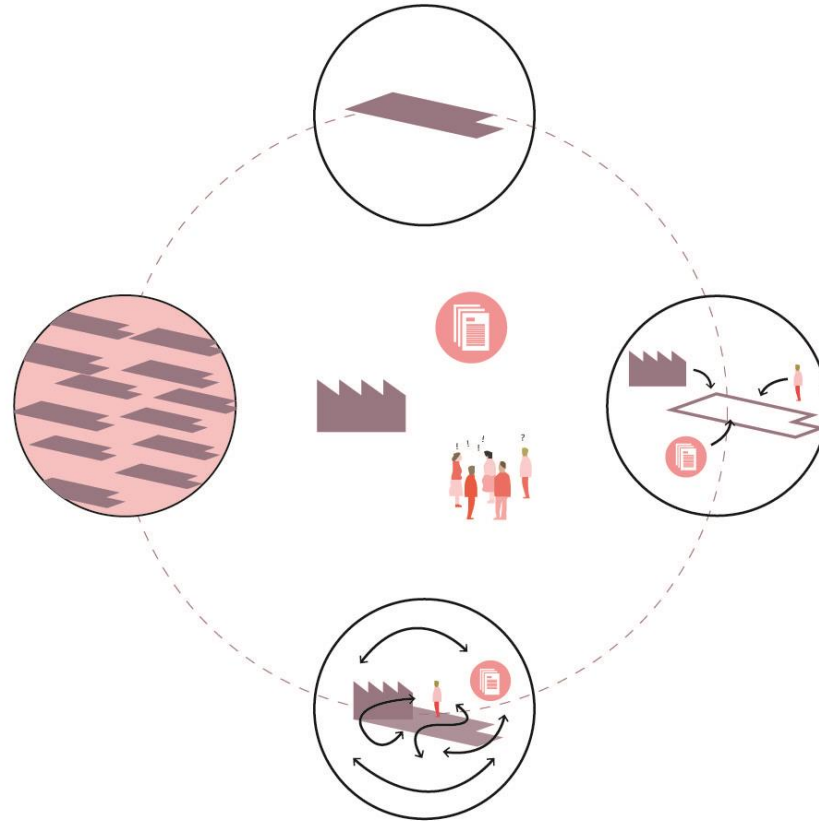
Drie deelgebieden

	Roeselare	Kortrijk	Herentals
Ruimte voor bedrijvigheid 	 <ul style="list-style-type: none"> - Veel ruimte beschikbaar om te ondernemen - In de toekomst overschot voor lokale bedrijvigheid, maar tekort voor regionale bedrijvigheid in 2017-2027 	 <ul style="list-style-type: none"> - Veel ruimte beschikbaar om te ondernemen - Voldoende aanbod voor regionale en lokale bedrijvigheid in 2017-2022 en verschillende plannen voor nieuwe bedrijventerreinen 	 <ul style="list-style-type: none"> - Relatief veel ruimte voor bedrijvigheid aanwezig (bedrijventerreinen) - Verschillende plannen voor nieuwe bedrijventerreinen, maar het aanbod is beperkt
Beleid 	<p>Een aantal beleidsplannen houden de verwevenheid van economische functies en wonen voor ogen</p> <p>Roeselare werd geselecteerd als economisch knooppunt (RSV)</p>	<p>Verschillende beleidsplannen houden de verwevenheid van economische functies en wonen voor ogen in hun (ruimtelijke) visie</p> <p>Kortrijk werd geselecteerd als economisch knooppunt (RSV)</p>	<p>Er zijn geen instrumenten of beleidsplannen die zich op verweving concentreren verweving uitspreken een verordenende instrumenten of sturende instrumenten om verweving te stimuleren en te verankeren. De lokale overheid zet in op maatwerk (per project)</p> <p>Herentals werd geselecteerd als economisch knooppunt in het Economisch Netwerk</p>
Historisch-culturele achtergrond	<p>De nijverheid/textielsector is een belangrijke sector in de geschiedenis van Roeselare</p>	<p>De vlasnijverheid vormt een rode draad doorheen de sociale en economische geschiedenis van Kortrijk</p>	<p>De lakennijverheid maakte een stad van Herentals, en gaf de stad een belangrijke historische economische en politieke positie.</p>

Drie casebedrijven in elk deelgebied

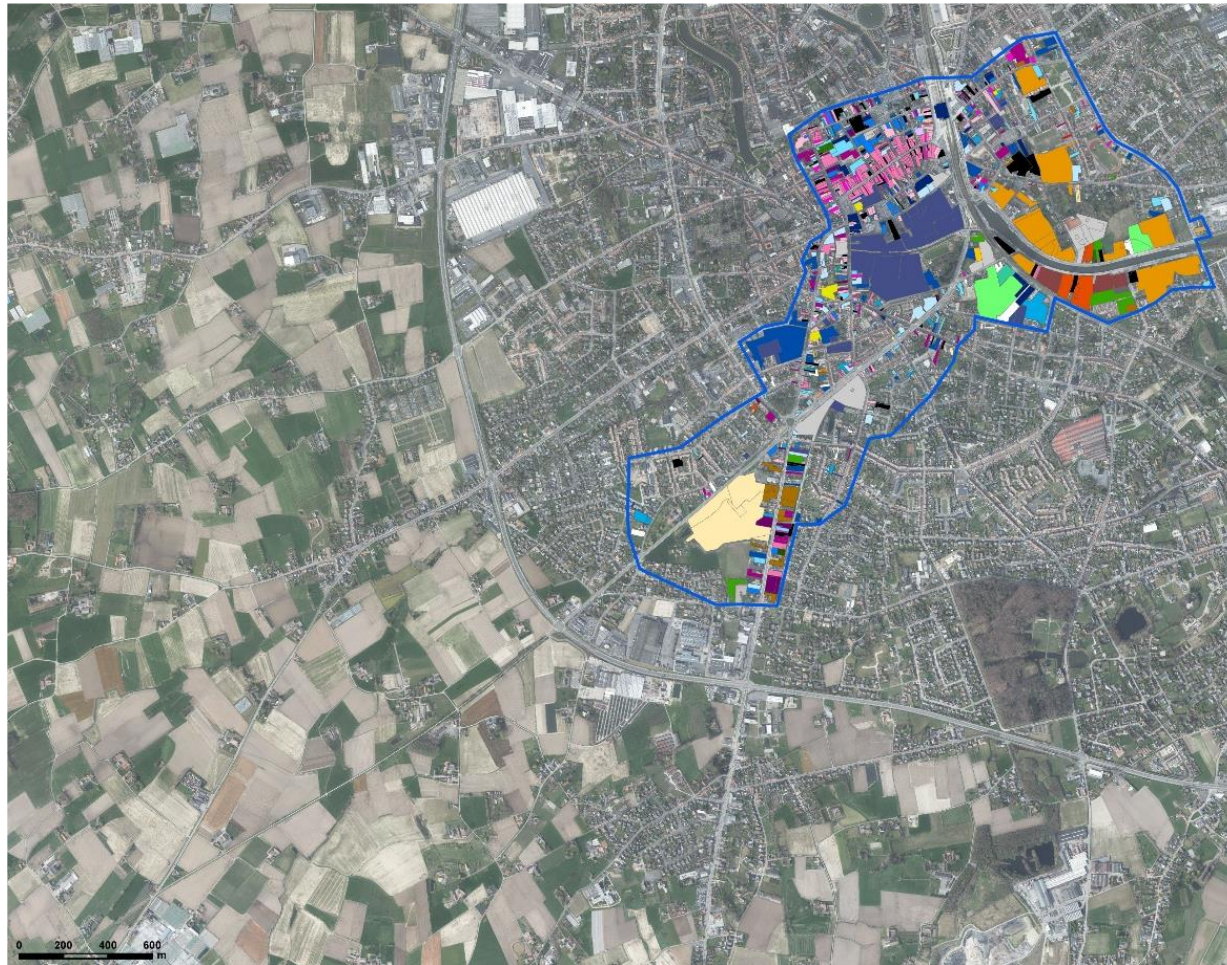
Deelgebieden	Onderzochte economische activiteiten	Intercommunale
Kortrijk	Elektriciteit Marc Destoop	Leiedal
	Kava Wijnhandel	
	Malysse Sterima	
Roeselare	Rodenbach	WVI Roeselare
	Roularta	
	VDV Advocaten	
Herentals	Houthandel Luyten	IOK Geel
	OMD Glaswerken	
	Kaliber	

MAPPING

Mapping

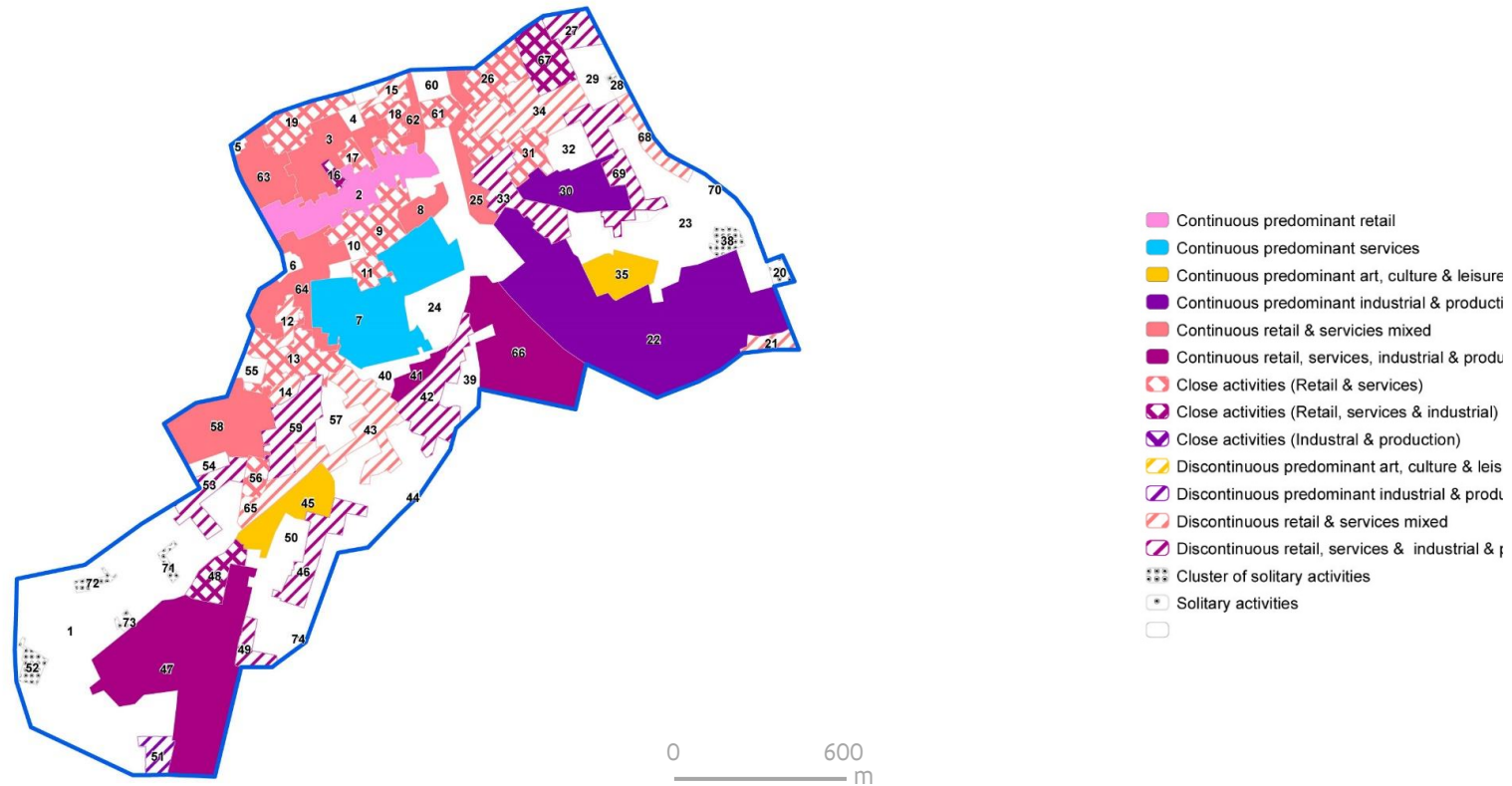
Roeselare

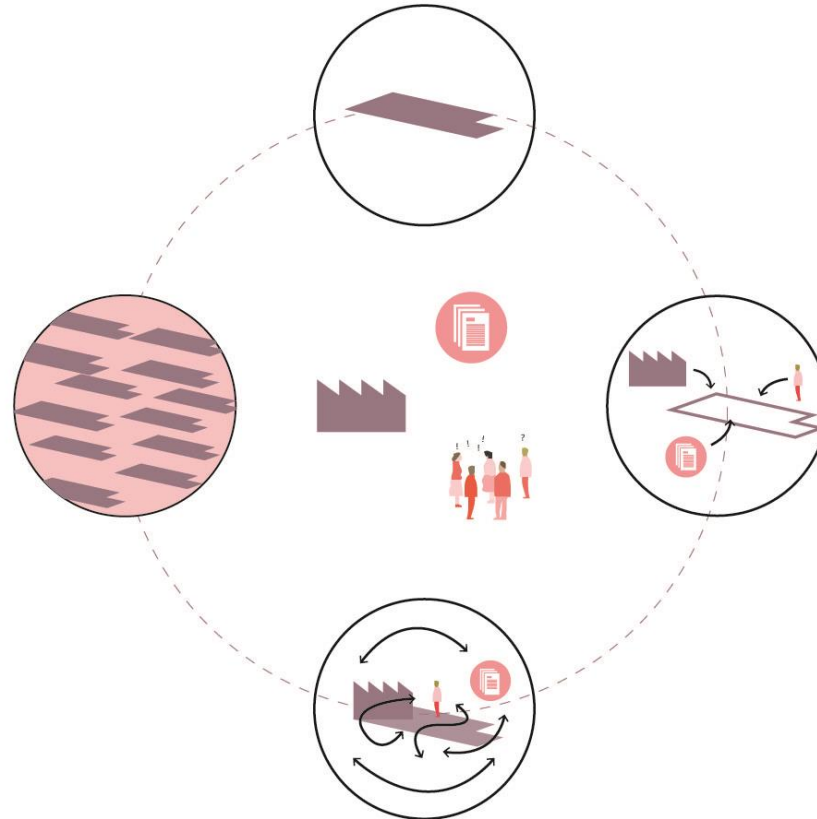
- Manufacture: Agriculture
- Manufacture: Construction materials
- Manufacture: Metals & Machinery
- Manufacture: Food, Beverages & Catering
- Manufacture: Other
- Printing & Publishing
- Utilities
- Vehicle: Air
- Vehicle: Bicycles
- Vehicle: Cars and Trucks
- Vehicle: Railways
- Vehicle: Water
- Construction: General and structural
- Construction: Interior and exterior finishing
- Construction: Gardening and landscaping
- Wholesale: Construction
- Wholesale: Food & Beverage
- Wholesale: Other
- Transport & Storage
- Services: Education
- Services: Public
- Services: Health Care
- Services: Financial, insurance, Legal consultancy
- Services: Creative, Media & Advertisement
- Services: Research, Innovation & Development
- Services: Other Personal
- Services: Professional
- Supporting services: Goods related
- Supporting services: Building related and construction
- Retail: Construction
- Retail: Food
- Retail: Home & Gardening
- Retail: Other
- Retail: Personal
- Restaurants, Cafés & Takeaways
- Hotels, B&B
- Arts, Culture, Leisure and Sports
- Faith
- Unknown
- Vacant

Mapping

Roeselare

Socio-economische beweegredenen pro-verweving: veldonderzoek

Studiedesign

bewegredenen capteren en komen tot verwevingsstrategieën door:

- foto-etnografische observatie bedrijf
- kantelmomenten in tijd mappen: groei 9 bedrijven in leefomgeving steden
- acties bedrijven visualiseren om relatie leefomgeving te verbeteren

¹ Groenbuffer

² Groene zone tussen Roularta en woningen

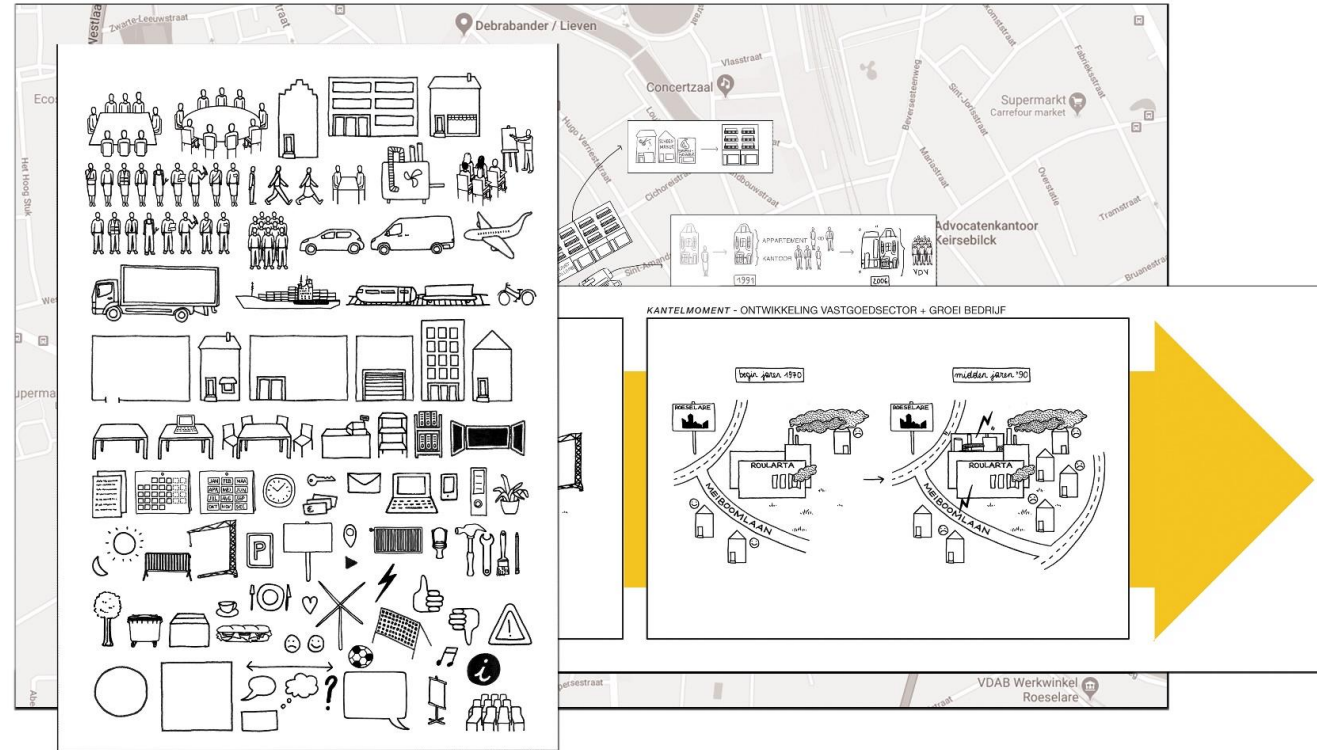
³ Ramen die vroeger voor geurhinder zorgden wanneer ze open stonden

ROULARTA

193

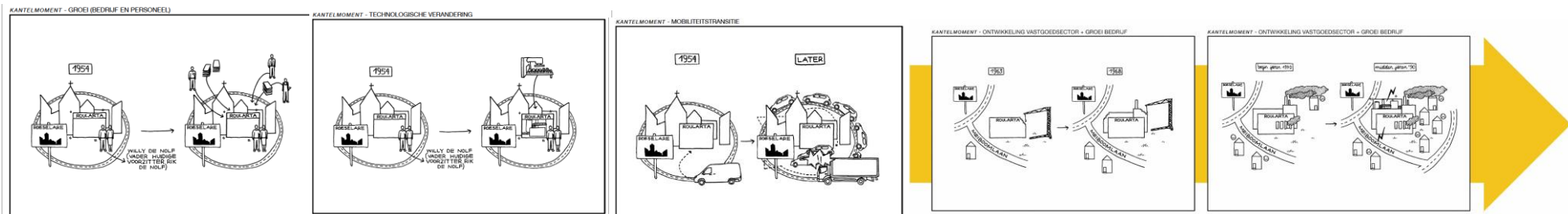
Co-design sessies

- **contextuele kaarten:**
debat interactie
werk/leven
- **historische tijdslijnen:**
debat
kantelmomenten groei
bedrijf in stad
- **publieke actiekaarten:** ontwerp
productieve acties
werk-wonen

Identificeren van kantelmomenten

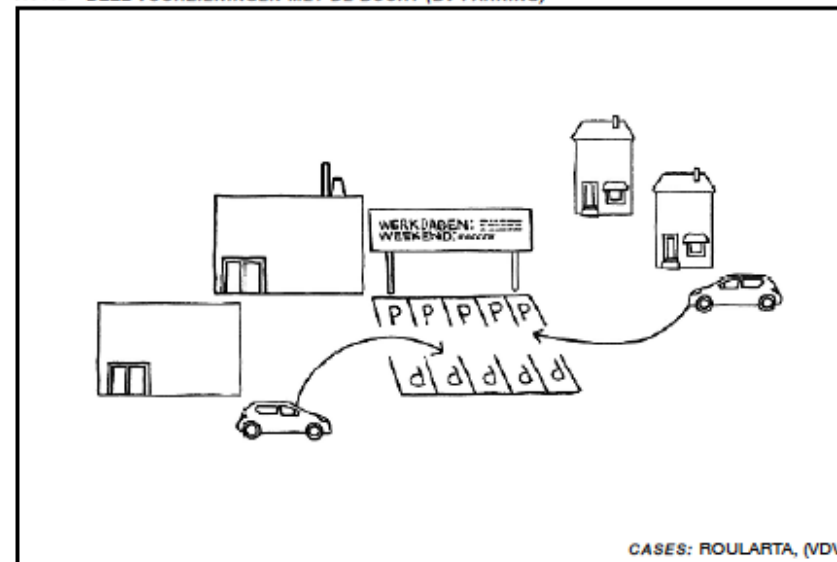
- familiale ontwikkeling
- groei (stad, bedrijf, personeel, actieradius, verkeer)
- ruimtelijke verandering (tekort, bouwaanvraag, verbouwing, uitbreiding, verhuis)
- technologische verandering
- verandering regelgeving (milieu, erfgoed, BTW, certificaten, opleidingen, personeel)
- sectorale verandering
- verandering organisatie (overname, personeel)
- verandering politiek/economisch weefsel
- verandering vastgoedsector
- ontwikkeling lokaal ondernemerschap
- mobiliteitstransitie
- parkeeruitdaging
- viering

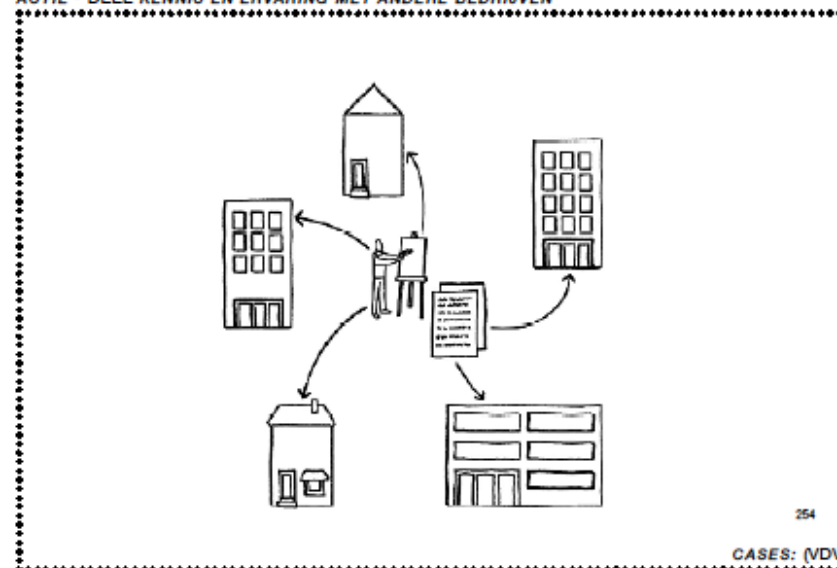
Identificeren van acties

- anticipeer
- herorganiseer
- investeer
- deel
- ontwikkel

ACTIE - DEEL VOORZIENINGEN MET DE BUURT (BV PARKING)

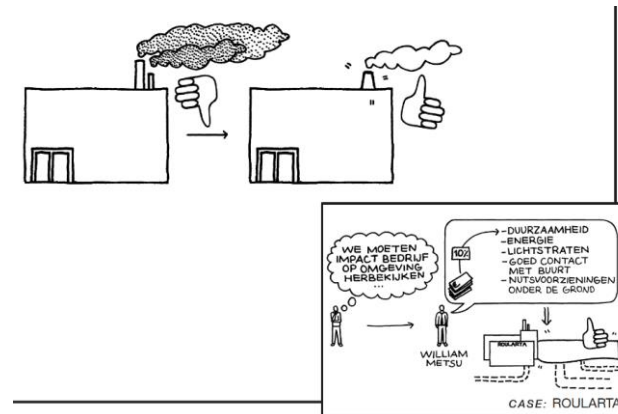
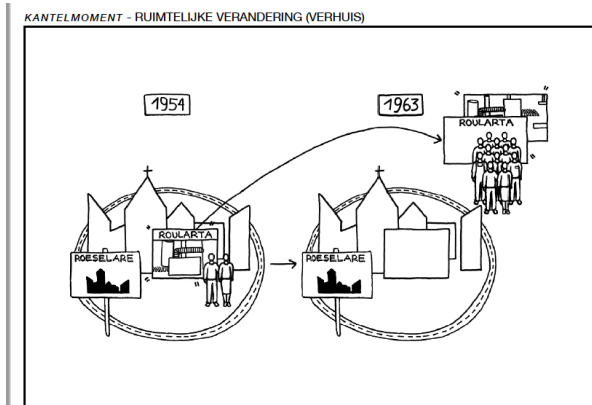
ACTIE - DEEL KENNIS EN ERVARING MET ANDERE BEDRIJVEN

Illustratie van actie

anticipeer

- op mobiliteitsprobleem
- op regelgeving (bv naverbrander)
- op ruimtelijke uitbreiding

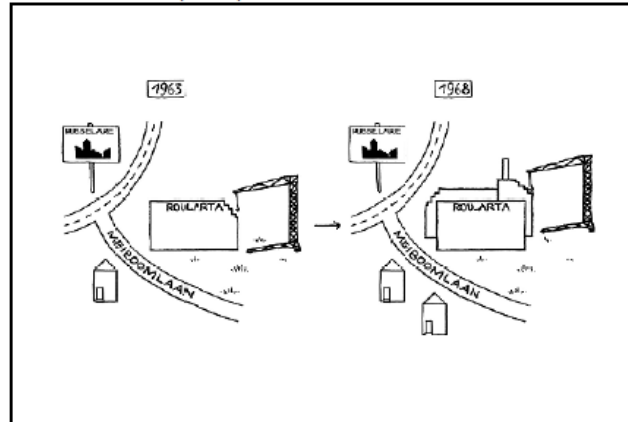

Illustratie van actie

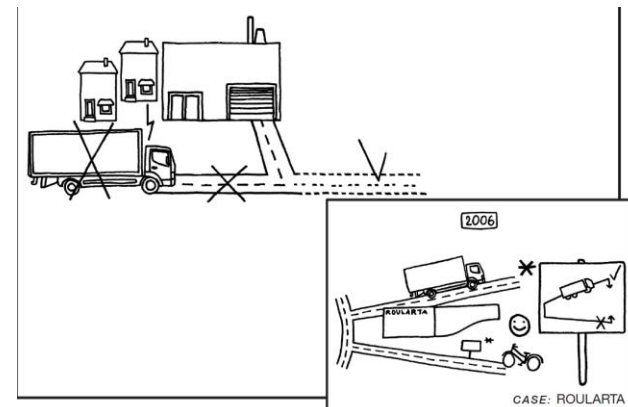
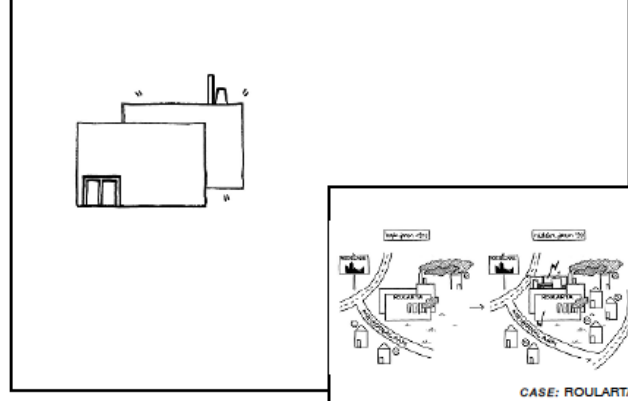
herorganiseer

- ruimte
 - wonen-werken
 - privaat-publiek
- mobiliteit
 - circulatieplan
 - laden en lossen
- bedrijfsstructuur
 - personeel
 - producten en diensten
 - activiteiten

KANTELMOMENT - GROEI (BEDRIJF)

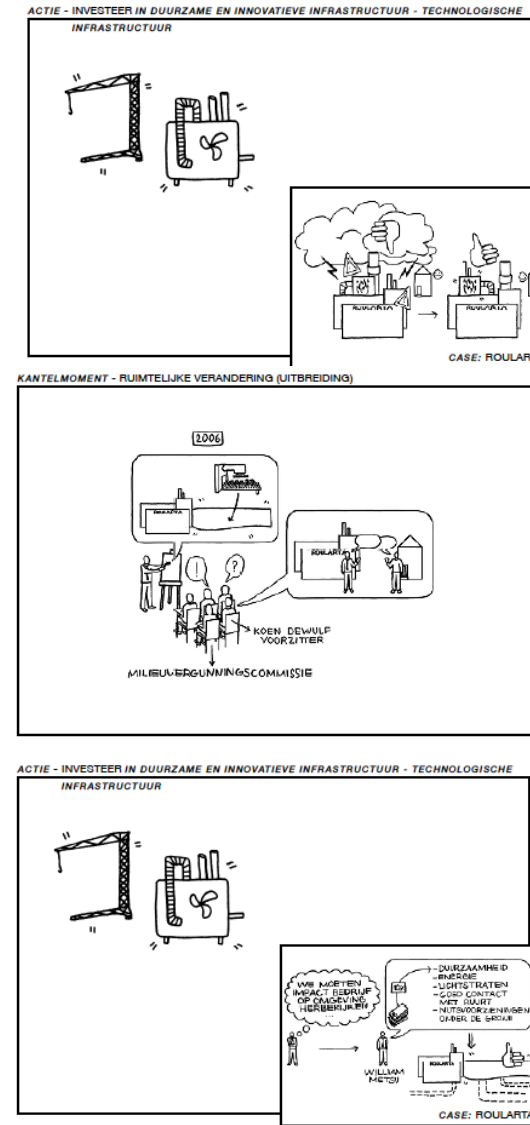
ACTIE - INVESTEER IN DUURZAME EN INNOVATIEVE INFRASTRUCTUUR - RUIMTELIJKE INFRASTRUCTUUR - UITBREIDEN OP HUIDIGE LOCATIE

Illustratie van actie

investeer

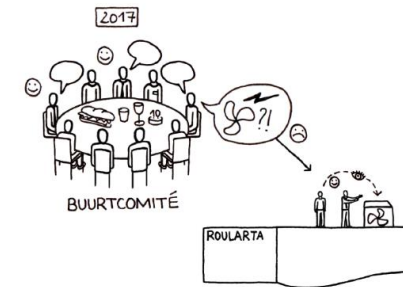
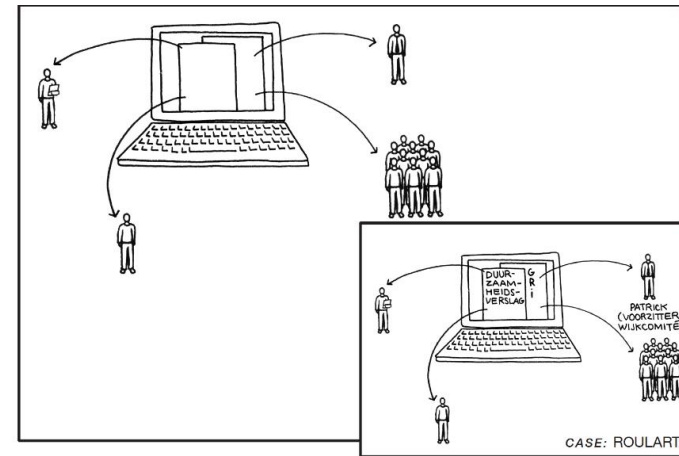
- in duurzame en innovatieve infrastructuur
 - ruimtelijke infrastructuur
 - technologische infrastructuur
- in menselijk netwerk
 - buurt
 - beleid
 - personeelsbeleid
 - Netwerk bedrijven

Illustratie van actie

deel

- informatie
 - ontmoet bedrijven
 - zichtbaarheid locaties
- mensen
 - personeel
- administratieve lasten
- infrastructuur
 - parkeermogelijkheden
 - werkruimtes
 - dak
 - groen
 - grond
 - energie
- producten en diensten met burens

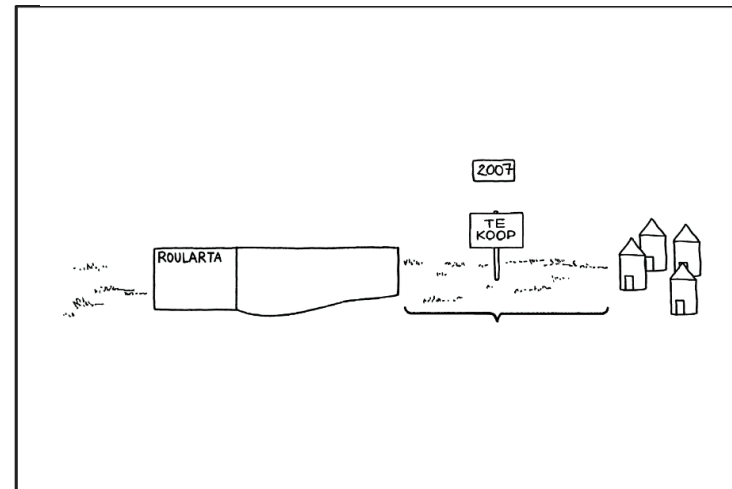
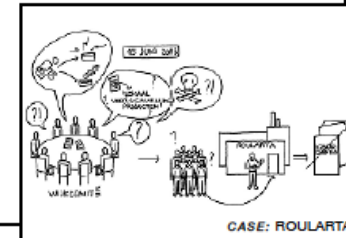

Illustratie van actie

ontwikkel samen

- lokale producten en diensten
- grensgebied wonen/werken
- permanente/tijdelijke ruimtes
- plannen
 - ruimtelijk veranderingsplan
 - parkeerplan
 - energieplan
 - samenlevingsplan

ACTIE - ONTWIKKEL SAMEN PLANNEN - SAMENLEVINGSPLAN

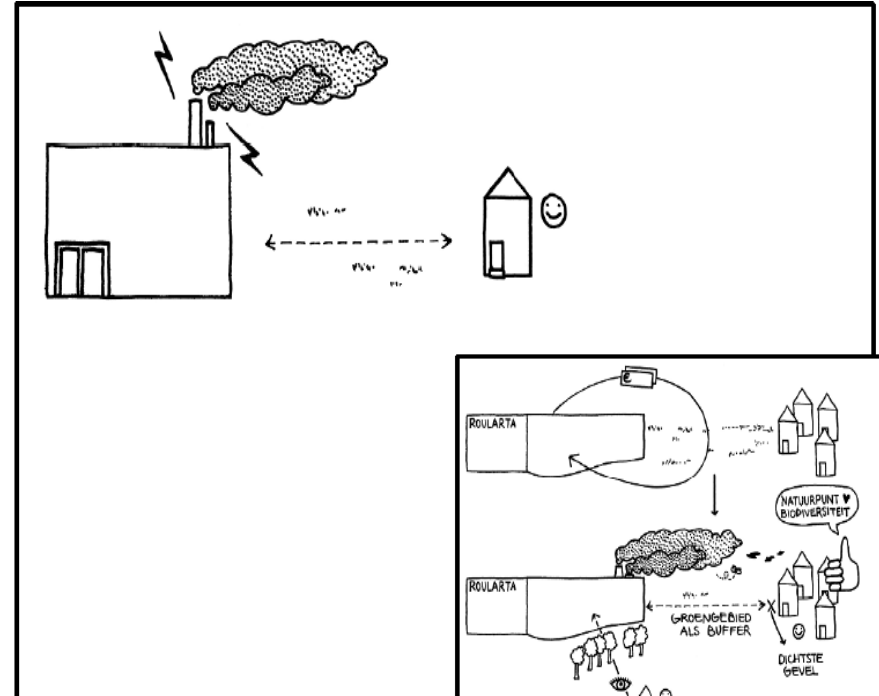
Bevindingen: verschillende schaalniveaus!

- micro: architecturale ruimte, mensen, technologie
- meso: stad
- macro: nationaal en supranationaal

Microniveau - Ruimte

- ruimte die type/tijd gebruik tastbaar maakt
- (delen van) bedrijfsruimte als privéruimte met publiek/semi-publiek karakter
- herorganisatie ruimte; privaat en geluidsintensief aan binnen- en publiek aan buitenzijde
- ruimte tussen werk en kennisuitwisseling
- ruimte die producten/diensten inzet als troef voor omgeving
- ruimte/mobiliteit als verbinder tussen lokale en bovenlokale actoren

Microniveau - Actoren

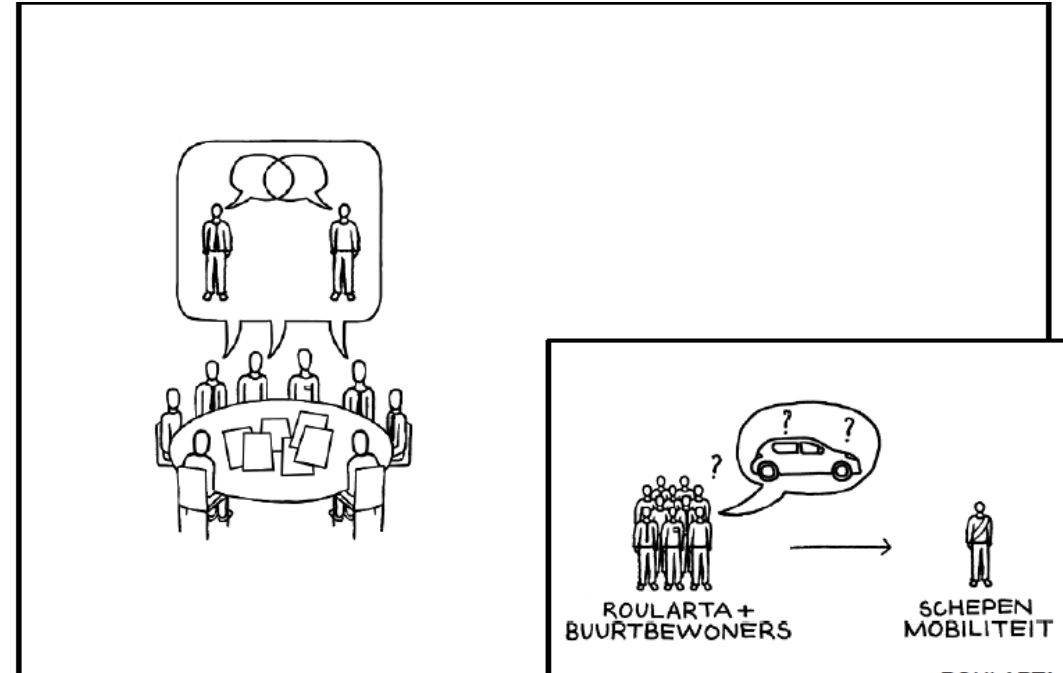
- voeling – historisch, familiaal – met omgeving/bedrijf stimuleren, verhoogde bereidheid samenwerken
- voeling beleid met ruimtelijke keuzes bedrijven stimuleren; ook buiten erfgoed cases, met ontwikkelaars

- ⁴ Parking
- ⁵ Groene buffer die parking van het zicht onttrekt
- ⁶ Petanquebaan
- ⁷ Villa van eigenaars Roularta

Microniveau - technologie

- impact automatisering, digitalisering: samen ontwerpen (energie, mobiliteit, complementaire machines)
- uitwisselingsplatformen

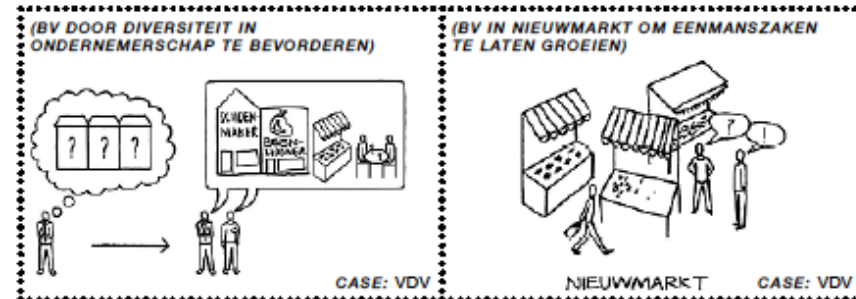
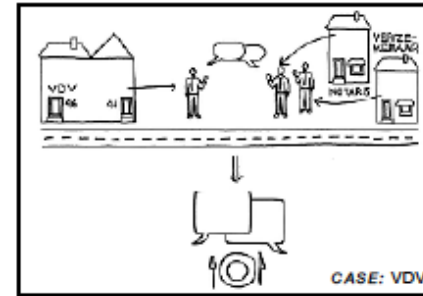
Mesoniveau - stad

- historiek bepaalt relatie wonen/werken:
cultuur wijzigen, levend houden/tot leven
brengen, bv vlaswerkplaatsen, nieuwmarkt,
bedrijventerreincultuur
- wegen die bedrijven verbinden met leven stad
bewust ontwerpen
- participatieplatformen tussen bedrijven,
beleid en buurt

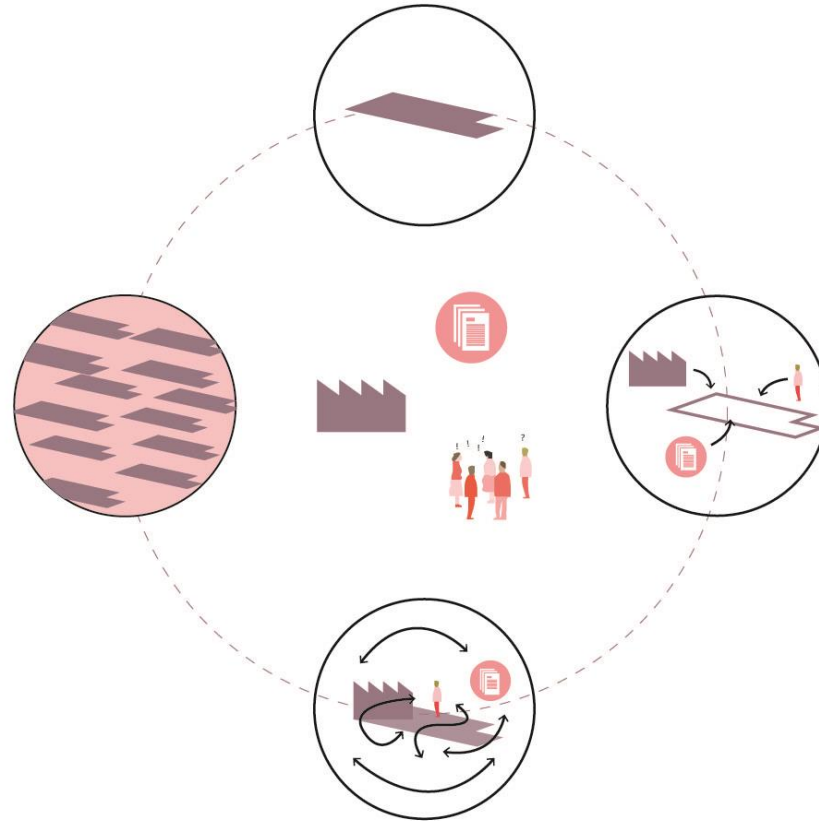

Macroniveau – nationaal, globaal

- steeds kleinere ondernemingen, collectief organiseren en delen (zoals die altijd klein waren), en diverse omgeving creëren, zeer belangrijk
- Sustainable Development Goals

Synthese

Synthese

Verweefcoaching: activiteit die de pro-verwevingsattitude ontwikkelt

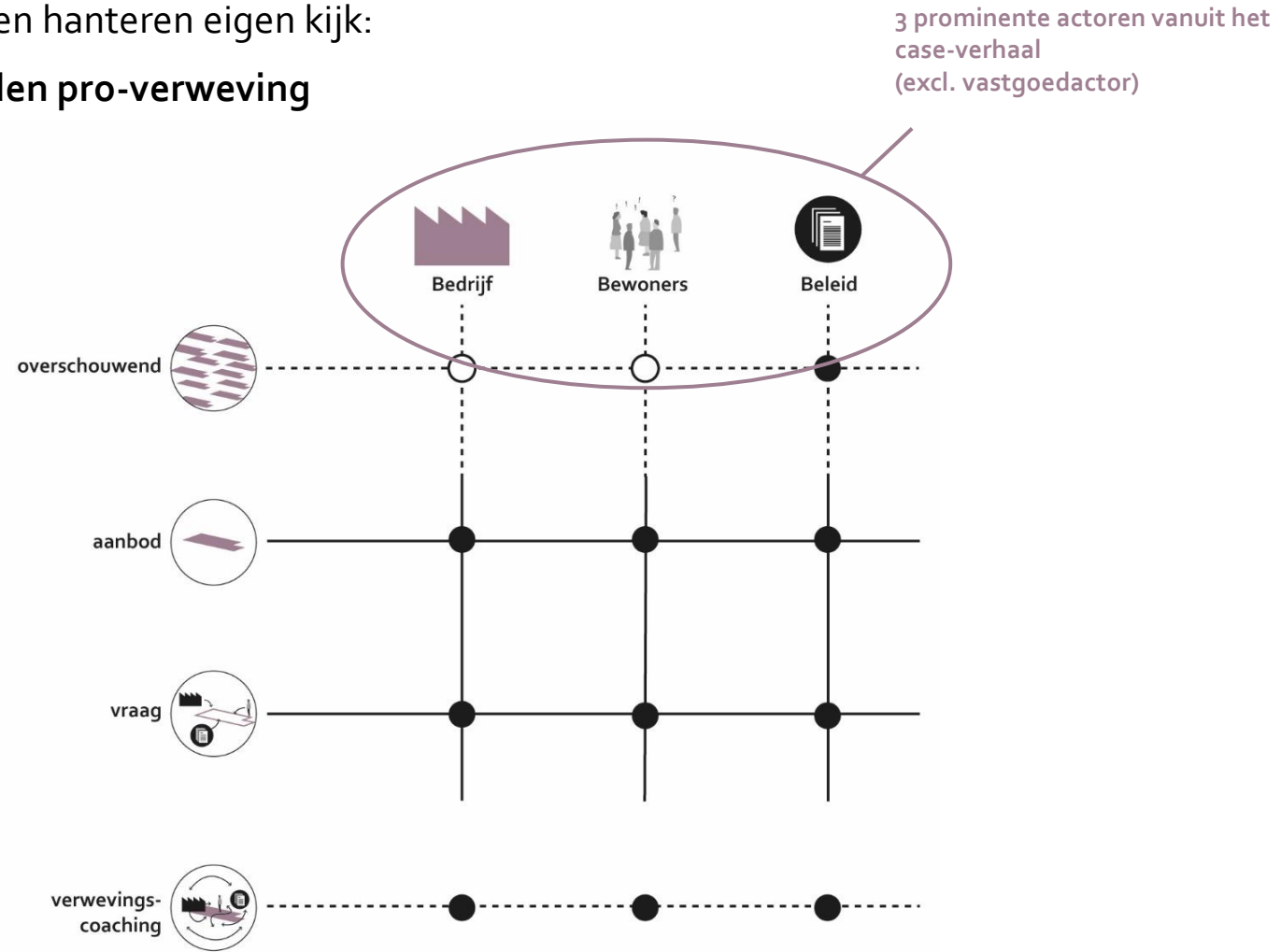
- door verschillende actoren
- Verschillende niveaus of treden:
 - 1) **Bewustwording**: verweving is er (al lang) en verweving is goed
 - 2) **Behoud** van verweving
 - 3) **Nieuwe verweving produceren** door te anticiperen

Synthese

Verschillende actoren hanteren eigen kijk:

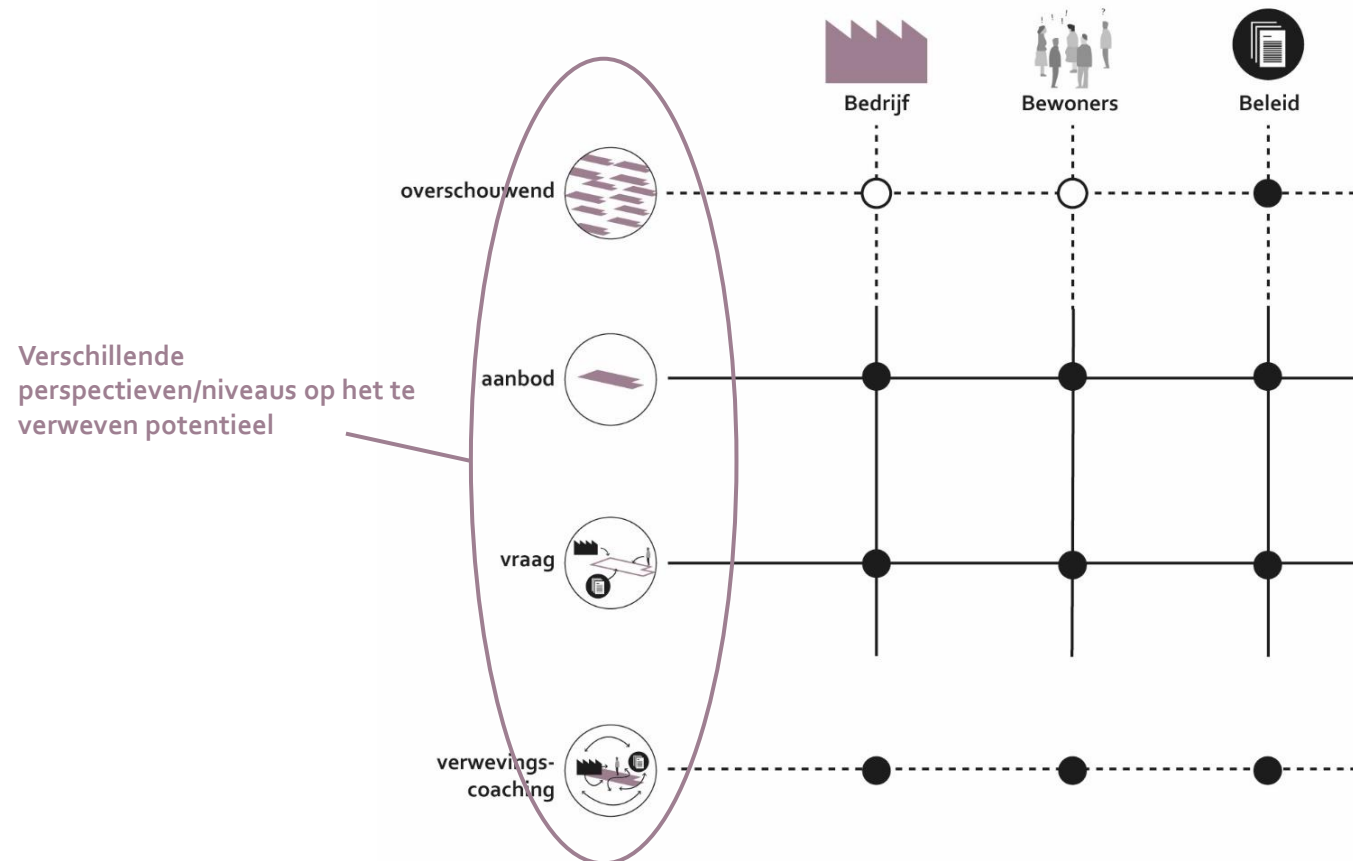
Matrix van blikvelden pro-verweving

Synthese

Verschillende actoren hanteren eigen kijk:

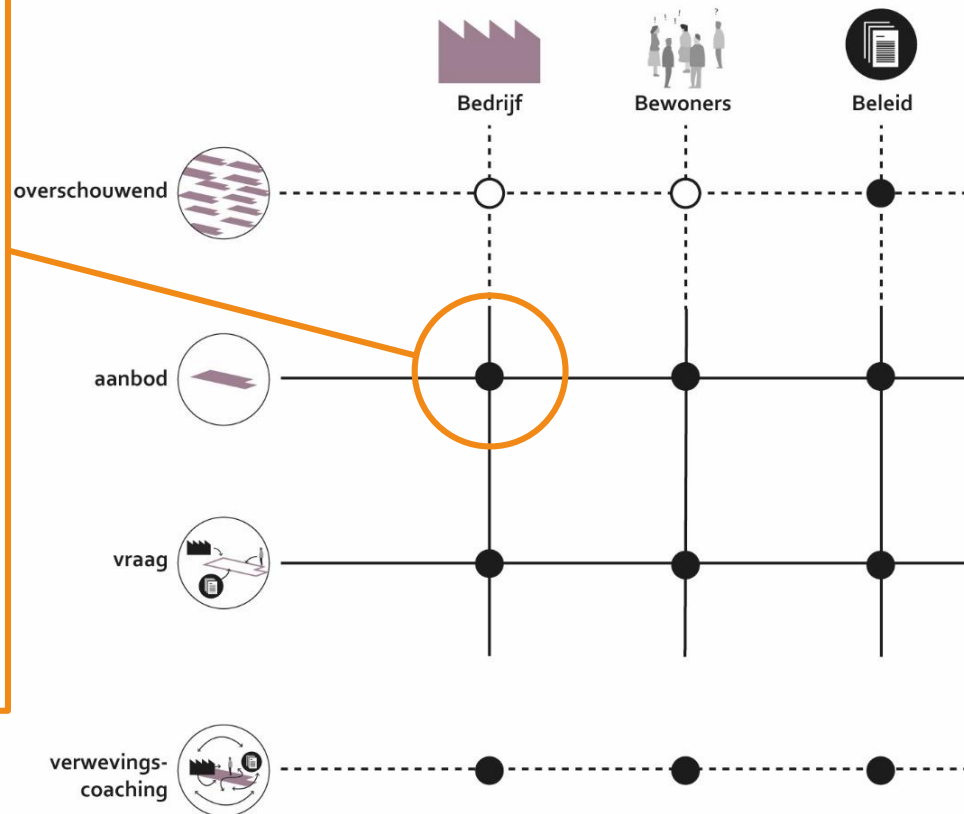
Matrix van blikvelden pro-verweving

Synthese

Matrix van blikvelden: ingevuld met strategieën op de knopen voor elke actor (cf. cases)

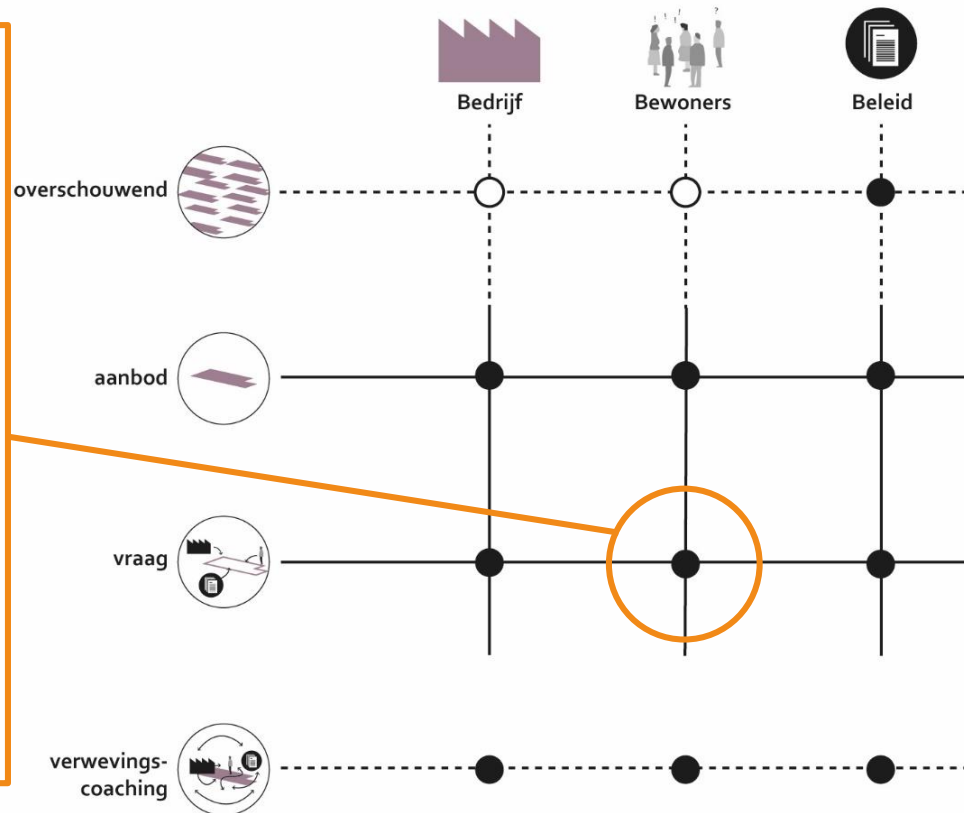
- **Anticipeer** op ontwikkelingen van bijkomend aanbod in de buurt
- **Herorganiseer en investeer** in de site (in de ruimte, de mobiliteit, de bedrijfsstructuur, personeel, etc.)
- **Deel:** laat tijdelijk gebruik toe
- **Investeer:** bekijk ontsluitingsmogelijkheden en investeer eventueel in noodzakelijke aanpassingen van de wegenis of het openbaar domein

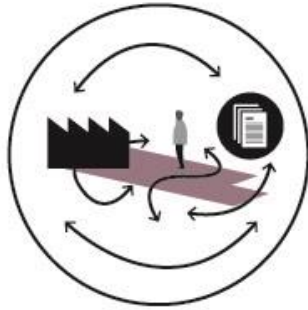
Synthese

Matrix van blikvelden: ingevuld met strategieën op de knopen voor elke actor (cf. cases)

- **Deel de** infrastructuur/onderbenutte gebouwen
- **Herorganiseer** de circulatie zodat iedere weggebruiker een aangepast en veilig traject kan afleggen (vb. verkeersluwe routes naar school, etc.)
- **Ontwikkel samen** met bedrijven om hinder te bufferen
- **Ontwikkel samen** toekomstige ruimtelijke plannen en overleg om ruimtevragen langs weerszijden gebalanceerd op te lossen

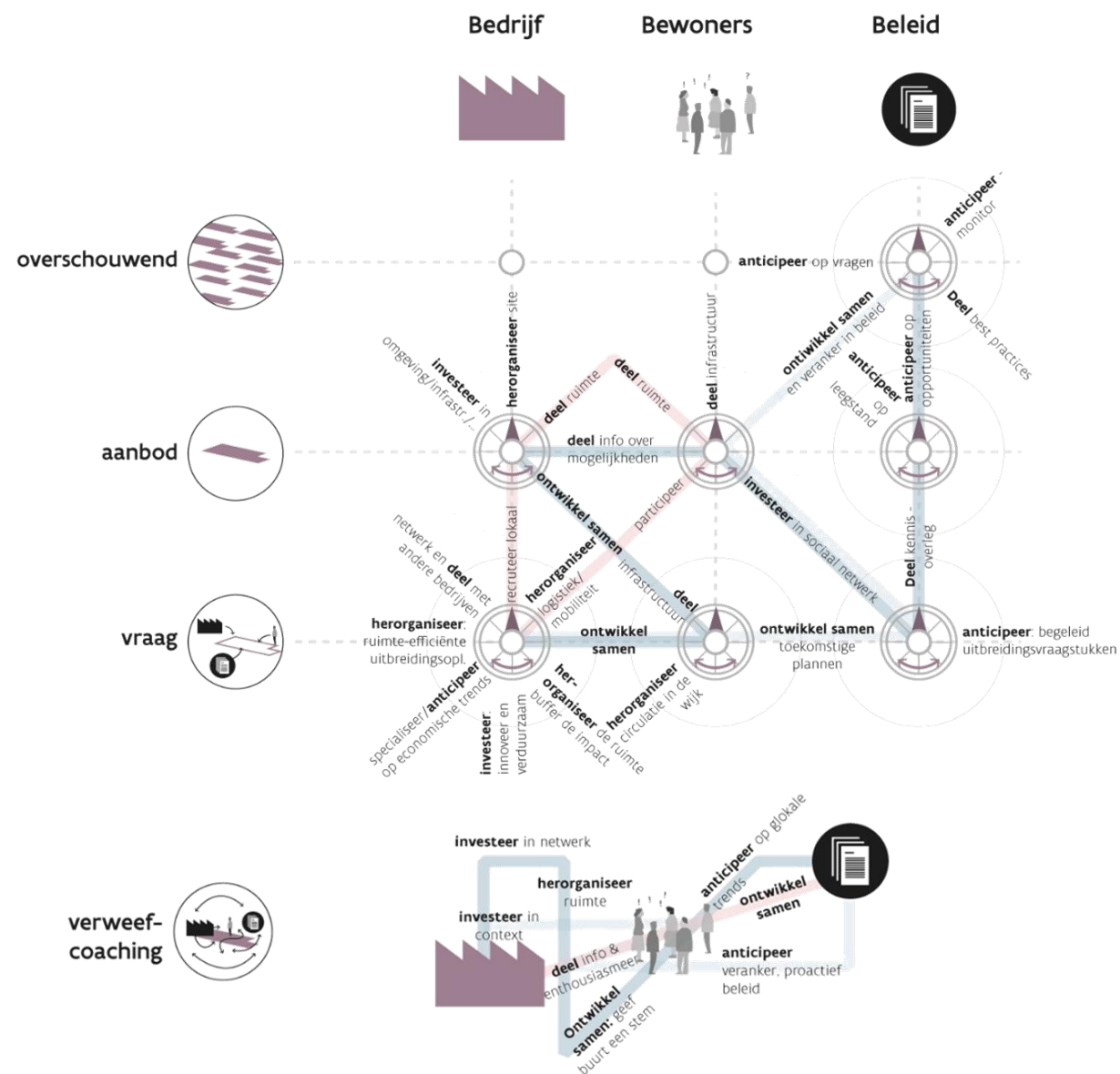

Verweefcoaching

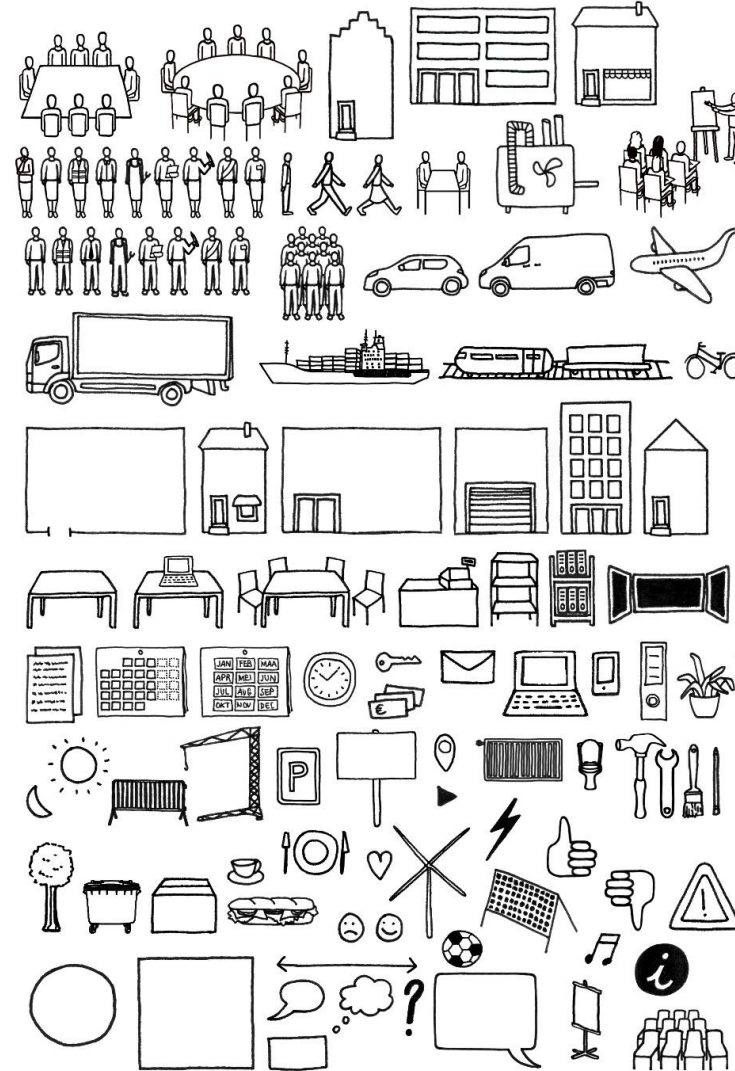
Actor	Strategieën voor verweefcoaching
Bedrijf	<ul style="list-style-type: none"> - Anticipeer op regelgeving - Anticipeer op toekomstige noden en denk strategisch en (ruimte, logistiek, economisch) - Herorganiseer en investeer waar mogelijk om wonen en werken op de site te verenigen en voeling te houden met de buurt - Investeer in netwerk met andere bedrijven en deel informatie: knowhow, onderbenutte ruimte, infrastructuur, etc. - Investeer in de buurt (groene zone, buffer) - Deel ruimte met de buurt, wissel informatie en hou contact met de buurt en het beleid, toon engagement - Ontwikkel samen: produceer lokaal, zet in op lokale knowhow en organiseer activiteiten samen met de buurt (vb. Pop-ups, events, buurtwinkel, etc.)
Buurtbewoners	<ul style="list-style-type: none"> - Anticipeer en deel: pols zelf naar mogelijkheden om te delen met bedrijven (de onderbenutte infrastructuur of ruimte van de bedrijven) - Deel en ontwikkel samen: deel informatie en ga in op overlegmomenten met de stad en de bedrijven - Ontwikkel samen: denk actief mee aan een strategische ontwikkeling van een verweven buurt op lange termijn
Beleid	<ul style="list-style-type: none"> - Anticipeer op globale en lokale trends - Anticipeer op wederzijdse uitdagingen, bewaak het evenwicht/ objectiveer de feiten (hinder voor buurt t.o.v. noden van bedrijven) - Anticipeer op behoud van verweving: veranker verweving in beleid - Deel informatie: hou contact met bedrijven en buurt - Ontwikkel samen: organiseer overlegmomenten en participatieve trajecten - Ontwikkel samen beleidsinstrumenten voor duurzaam en flexibel economisch ruimtegebruik die woon-werkrelatie versterkt - Investeer en deel: investeer in de buurt en enthousiasmeer pro-verweving - ambassadeursrol

Synthese: Matrix van blikvelden: strategieën als draaiknoppen

Synthese: verweefcoaching

- = inzicht/actie rond hoe, waar, wanneer woon/werk samenwerkingen kunnen plaatsvinden (gemeenschap, organisaties, ruimte/technologie/natuur)
- **kennis** lokaal, ruimtelijk-economisch
- **team:** overheid, burgers, bedrijven, makelaars, landmeters
- **locatie:** vliegende brigade of lokaal gedeeld pand

Synthese: verweefcoaching

- **rollen:** initiëren, ondersteunen, beheren wonen/werken, faciliteren/aanjagen verkoop verweven locaties
- **bouwen vaardigheden** bedrijven, burgers, beleid bewust ontwikkelen werken/wonen als kwaliteit
- Inzicht kantelmomenten
- anticiperende acties
- micro (detail) naar macro
- Instrumenten: schaars
 - storybox: 9 verhalen over bedrijven (inzicht)
 - toolbox mapping, ontwerp tijdslijn, contextuele kaart en publieke actiekaarten (actie)
 - erkende coach met slagkracht, maatwerk binnen regelgeving

CASE -	
ALTERNATIEVE ACTIE -	
VOOR WELK KANTELMOMENT?	
HOE VERSTERKT DEZE ACTIE DE VERWEVING TUSSEN WONEN EN WERKEN?	
UITWERKING ACTIEPLAN	
SUBJECT - WELKE MENSEN MOETEN DE ACTIE UITVOEREN?	
INSTRUMENTEN - WELKE INSTRUMENTEN HEBBEN ZIJ NODIG?	
REGELS - WELKE REGELS HEBBEN ZIJ NODIG?	
GEMEENSCHAP - OP WELKE MENSEN HEEFT DE ACTIE EEN INVLOED? WIE MOET NOG BETROKEN WORDEN?	
ROL - WIE NEEMT WELKE ROL OP? (DEFINIEER ROL BEDRIJF, OVERHEID, BURGER)	
OBJECT - WAT MOET HET RESULTAAT VAN DE ACTIE ZIJN?	

Wij danken u voor uw aandacht

Liesbeth Huybrechts
Brecht Vandekerckhove
Suzanne Van Brussel